

תתענג על ה' וגו', שאף כף הקדוש ברוך הוא מרוה אותו בכל אותם עדוניהם של שמן משחת קדש העליון שנשפפע ונמשך תמיד לאותו כבוד עליון. פתוב ונפש נענה תשביע. מה פתוב אחריו? אז תתענג על ה'. רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך, והיה סוחר אחד מחמר אחריהם. אמר רבי יוסי לרבי חייא, יש לנו להתעסק ולהשתדל בדברי תורה, שהרי הקדוש ברוך הוא הולך לפנינו, (שהרי השכינה הולכת לפנינו, שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יתלה) ולכן זמן הוא לעשות לו (לה) תקון עמנו בדרך זו.

פתח רבי חייא ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. פסוק זה נתבאר ופרשוהו החכמים. אבל עת לעשות לה' - בכל זמן שהתורה מתקיימת בעולם ובני אדם משתדלים בה, כביכול הקדוש ברוך הוא שמח במעשי ידיו ושמח בכל העולמות, ושמים וארץ עומדים בקיומם.

ולא עוד, אלא הקדוש ברוך הוא מקבץ את כל הפמליה שלו ואומר להם: ראו את העם הקדוש שיש לי בארץ, שתורתו מתעטרת בשבילם! ראו מעשי ידי שאתם אמרתם (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרונו. והם, כשהם רואים את שמחת רבונם בעמו, מיד פותחים ואומרים, (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. ובשעה שבישראל מתבטלים מהתורה, כביכול תשש כחו, שכתוב צור ילך תשי. ואז פתוב, וכל צבא השמים עומדים עליו. ועל זה עת לעשות לה'. אותם (בני העולם) הצדיקים שנשארו, יש להם

דכתיב, (ישעיה נח) ונפש נענה תשביע, מה כתיב בתריה, אז תתענג על יי' וגו', דאוף הכי קדשא בריך הוא רוי ליה, בכל אינון עדוניה דמשח רבות קדשא עלאה, דנגיד ואתמשך תדיר לההוא כבוד עלאה, פתיב ונפש נענה תשביע, מה פתיב בתריה, אז תתענג על יי'.

רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי באורחא, והוה חד טייעא טעין אבתריהו, אמר רבי יוסי לר' חייא, אית לן לאתעסקא ולאשתדלא במלי דאורייתא, דהא קדשא בריך הוא אזיל לקמן, (נ"א דהא שכינתא אלא קמן דכתיב (תהלים פ"ה) צדק לפניו יתלה) ועל דא עידן הוא, למעפד ליה (נ"א לה) תקונא בהדן בהאי ארחא.

פתח רבי חייא ואמר (תהלים קיט) עת לעשות ליי' הפרו תורתך, האי קרא אתמר, ואוקמוה חברייא. אבל עת לעשות ליי', בכל זמנא דאורייתא מתקיימא בעלמא, ובני נשא משתדלן בה, כביכול, קדשא בריך הוא חדי בעובדי ידוי, וחדוי בעלמין פלהו, ושמיא וארעא קיימי בקיומיהו.

ולא עוד, אלא קדשא בריך הוא כניש כל פמליא דיליה, ואמר לון, חמו עמא קדישא דאית לי בארעא, דאורייתי מתעטרא בגיניהון. חמו עובדי ידי, דאתון אמרתון (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרונו. ואינון פד חמאן חדוה דמאריהון בעמיה, מיד פתחי ואמרי, (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. ובשעתא דישראל מתבטלי מאורייתא, כביכול, תשש חיליה, דכתיב, (דברים לב) צור ילך תשי. וכדין פתיב, (דברי הימים ב יח) וכל צבא השמים עומדים עליו, ועל דא עת לעשות ליי', אינון (בני עלמא) צדיקייא דאשתארן, אית לון לחגרא חרצין,

ולמעפד עובדין דכשראן, בגין דקודשא בריך הוא יתתקף בהו בצדיקייא,

לשגס מתנים ולעשות מעשים כשרים, כדי שהקדוש ברוך הוא יתחזק בהם בצדיקים ובמחנות ובהמונים שלו. מה הטעם?

משום שהפרו תורתך, ולא משתדלים בה בני העולם פראוי. אותו סוחר שהיה מחמר אחריהם, אמר להם, בכקשה מכס, שאלה אחת ברצוני לדעת. אמר רבי יוסי, ודאי שהדרך מתקנת לפנינו, שאל את שאלתך! אמר, הפסוק הזה אם פתוב יש לעשות או נעשה - הייתי אומר כף. מה זה עת? ועוד, לעשות לה, לפני ה' הנה צריך להיות! מה זה לעשות לה? אמר רבי יוסי, בכמה גונים הדרך מתקנת לפנינו; אחד - שהיינו שנים ועכשו הרי אנו שלשה, והשכינה פלולה עמנו. ואחד - שחשבתיו שלא היית אלא כמו עץ יבש, ואתה רענן כמו זית. ואחד - שיפה שאלת, והואיל והתחלת את הדבר - אמור.

פתח ואמר, עת לעשות לה הפרו תורתך. עת לעשות לה, יש עת ויש עת. (קהלת א) עת לאהב ועת לשנא. עת היא למעלה, שאותה עת היא סוד האמונה. וזו נקראת עת רצון, וזהו שהתחייב אדם לאהב לה תמיד, כמו שנאמר (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך, ולכן עת לאהב, זהו עת שמחייב האדם לאהב. ויש עת אחרת שהיא סוד של אלהים אחרים, ומחייב האדם לשנא אותה ולא ימשך לבו אחריה, ועל זה עת לשנא, ולכן פתוב (ויקרא טז) דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש. (וכאן)

בזמן שישראל משתדלים בתורה ובמצוות התורה, אותה עת סוד האמונה הקדושה מתקנת בתקונייה ומתקשטת בשלמות פראוי. ובזמן שישראל מתבטלים מהתורה, כפיכול אותה עת אינה בתקונייה, ולא נמצאת בשלמות ולא באור, ואז עת לעשות

ומשריין ואוכלסין דיליה. מאי טעמא. בגין דהפרו תורתך, ולא משתדלי בה בני עלמא, פדקא יאות.

זהו טעם דהוה טעין אבתרייהו, אמר לון במטו מנייכו, שאלתא חדא בעינא למנדע. אמר רבי יוסי, ודאי ארחא מתתקנא קמן, שאיל שאלתך. אמר, האי קרא, אי כתיב יש לעשות, או נעשה, הוה אמינא הכי. מאי עת. ותו, לעשות ליי, לפני יי' אצטריך, מאי לעשות ליי. אמר רבי יוסי, בכמה גוונין ארחא מתתקנא קמן. חד, דהוינן תריין, והשתא הא אנן תלתא, ושכינתא אתפלילת בהדן. וחד דחשיבנא דלא הוית אלא כאילנא נפשתיא, ואנת רעננא כזיתא. וחד, דיאות שאלת, והואיל ושרית מלה, אימא.

פתח ואמר עת לעשות ליי הפרו תורתך. עת לעשות ליי, אית עת. ואית עת. (קהלת א)

עת לאהב ועת לשנא. עת איהו לעילא. דהוה עת, רזא דמהימנותא איהו. ודא אקרי עת רצון, והאי איהו דאתחייב בר נש למרחם ליי' תדיר, כמה דאת אמר (דברים ו) ואהבת את יי' אלהיך, ועל דא, עת לאהב, דא איהו עת דאתחייב בר נש לאהב. ואית עת אחרא, דאיהו רזא דאלהים אחרים, ואתחייב בר נש למשנא ליה, ולא יתמשך לביה אבתריה, ועל דא עת לשנא, ובגין כף פתיב (ויקרא טז) דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש. (והכא).

בזמנא דישראל משתדלי באורייתא, ופקודי אורייתא, ההוה עת רזא דמהימנותא קדישא, מתתקנא בתקונייה, ומתקשטא בשלימותא, פדקא יאות. ובזמנא דישראל

האמונה הקדושה מתקנת בתקונייה ומתקשטת בשלמות פראוי. ובזמן שישראל מתבטלים מהתורה, כפיכול אותה עת אינה בתקונייה, ולא נמצאת בשלמות ולא באור, ואז עת לעשות